

Učiteljski TOVARIŠ.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi polji. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise, naročnino in oznanila prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 22. V Ljubljani, 15. novembra 1881. Tečaj XXI.

Dom in šola.

Prijetni dnevi počitnic so minuli, učitelji in učenci so zopet pri delu. Začetek šolskega leta prinaša raznim družinam tudi raznovrstne skrbi in pripravljanja. To pa posebno tam, kjer imajo otroka, kateri bode na novo v šolo pristopil. Zdaj nastopi za otroka resni čas, kajti namesto raznih igrač rabil bode šolske knjige in druge učne pripomočke; njihovim rediteljem se pridružijo razne želje in skrbi se njim tudi jako pomnožé. Želja starišev namreč je, da se njih deca dobro odgoji in da se veliko za svoje življenje koristnega nauči. Da se pa od šole jako veliko zahteva, ne premislijo marsikateri stariši, da je njih dolžnost za to skrbeti, tudi domá svoje otroke v zmyslu šole odgojevati. Od raznih strani se slišijo pritožbe: šola ne izvršuje svoje naloge! Kaj je pa uzrok temu? Hiša, katera bi morala biti glavna in prva odgojiteljca, pa šole malo, ali celo nič ne podpira, marveč, Boga bodi potoženo, šoli še tu in tam celo nasproti ravná.

Hočem toraj na kratko načrtati, kako bi morali stariši šoli pomagati. Pred vsem morali bi stariši skrbeti, da obudé v otročjih srcih spoštovanje in veselje do šole. Vsaj ne smejo otrók, kadar se kaj pregrešé, s šolo in učiteljem strašiti. Ko so otroka v šolo upisali, naj bi stariši v navzočnosti svojega otroka svoje veselje nad to dobroto izrazili in radi tega od otroka hvaležnosti zahtevali. Ves čas šolskega obiskovanja mora biti učitelj v očéh otroka najimenoitnejša oseba, toraj morajo stariši opustiti vse take pogovore, s katerimi bi se čast in poštenje učitelju pri otrocih le količkaj kratila. Posebno naj bi stariši pritožeb otroka čez učitelja ne poslušali, temveč otroke raje posvarili in podučili, kedar kaj takega

slišijo. Kaj hočem pa reči o tacih neprevidnih roditeljih, kateri cele vrste nespodobnih priimkov nad učiteljem v navzočnosti svojih otrok izgovoré, ako je bil njih nepokojni otrok v šoli po zasluženi kaj malega kaznovan? Bode li potem otrok tacih starišev res svojega učitelja čislal in ga kot odgojitelja spoštoval? — Šola je tisti kraj, kjer se v otroku redo- in snagoljubna čutila vzbujajo in vzgajajo. Starišev skrb naj toraj pred vsem drugim bodi ta, da svoja deca lepo umita in spodobno opravljena v šolo pošiljajo, kajti snaga ne napravi kdo vé kaj troškov, včasih pač nič drugega, kot pot do vode.

Pred vsem drugim je pač najvažneje to, da otroci neprestano redno v šolo hodijo. Ako je otrok za šolo ugoden, mora o pravem času v šolo in naj ga vsako domače delo šoli ne odteguje. Ako otrok redno šolo obiskuje, sme se nadejati dobrega napredka v učenju; nasprotno pa otrok, ako iz šole ostaja ter jo neredno obiskuje, v učenju zaostaja, njegovo dušno razvijanje je pomankljivo, napredek v učenju je nemogoč; otrok ne zgubi potem le veselja do šole, ampak mu postane zoperna in pravo strašilo. Največ šolskih zamud se pa nahaja pri tistih otrocih, katerih stariši so bolj revni, in teh je dandanes tudi na kmetih čedalje več. Povod k temu dajo pa stariši sami, ker v svoji nespameti so do šole malomarni, ter vidijo v nji mesto veliko dobrotnico in prijateljico le sovražnico. Otroke, katerih preživiti njim je skoraj nemogoče, dajo v službo in sicer brezvestnim gospodarjem, kateri jih le včasih ali pa celo nič k pođuku ne pošiljajo. Taki stariši se tudi radi s tem izgovarjajo, da njih otroci že dosti znajo, več vediti njim ni potreba, saj ne bodo za gospoda; vsak takó ne mora gospod biti.

Neredno šolsko obiskovanje nahaja se pa tudi pri otrocih premožnih starišev, zlasti tam, kjer se otroci popačijo in omehkužijo. Otroci tacih starišev si velikrat izmislijo kako bolezen, ali njim je vreme premerzlo ali pregrdo za pot v šolo. Takim starišem se dozdeva tudi precej predolg pot za njih otroke do šole, zato otrokom, ki nimajo veselja do učenja, radi privolijo, da domá ostajajo. Rado se tudi prigodí, da taki stariši ako po svojem poslu kam gredó, ali jih pride kak sorodnik ali prijatelj obiskat, svoje za šolo ugodne otroke doma pridržé. Vsa taka in enaka ravnanja so pa brezvestna, toraj vse graje vredna.

Sveta dolžnost starišev toraj je: svoje otroke redno v šolo pošiljati, jih tudi domá k učenju priganjati, večkrat z učiteljem posvetovati in pogovoriti se o otrocih in tako z učiteljem združeno otroke odgojevati. Stariši naj svoje otroke v cerkev s seboj jemljejo, nikdar pa na kake veselice, še manj pa v gostilno. Domá naj jim pusté vedno toliko časa, da naloge, katere imajo domá izdelati, natanko izvršé. Modri učitelj tako ne bode otrok z hišnimi nalogami preobkladal, temveč le toliko, da se v šoli že predavani predmeti domá ponavljani bolj v spomin vtisnejo.

Tako je bilo v teh vrsticah navedenih nekaj neogibno potrebnih pogojev za uspešen šolski poduk. Le ako bodeta dom in šola združena otroke odgojevala, kakor je bilo omenjeno, bode odgoja dober vspeh imela, in šola bode mogla želji starišev ostreči, da bodo otroci dobro izrejeni in se mnogo naučili.

J. B.

I.

France Svetličič.

Oglasil se je Svetličič v Slov. Glasniku tudi l. 1862 s pesmico po narodni povesti zloženo „Cerkniško jezero“ (Zakaj še dan današnji iz lesa gostega — Dva grada vsa poderta tak milo gledata — V planjavo lepo, kjer je široko jezero — Med Javornikom temnim in Slivnico golo itd.), zv. VIII. št. 2; in l. 1863 z balado „Ukleti grajščak“ zv. IX. št. 2. gl. Cvetn. slov. slovesn. str. 175. 176 (Sred Ulake, planine nad zgornjo Vrhniko . .). — Odslej pa je popeval spet v Novicah, kjer se na pr. l. 1864 str. 391. 392 nahaja njegova sloveča „Hrušica“ (Kedar solnce teka trudno — V sinje morje se topi . .), gl. Cvetn. slov. slovesn. str. 34. 35; l. 1867 str. 238. 239 njegova iskrena „Na Mravljiskem vrhu“ (Kaj se beli tam na gori — Med grmovjem in med bori, — Je li groblja, je li sneg? — Groblje v kraji tistem ni je, — Burja studna več ne brije, — Davno kopen je že breg itd.); in l. 1869 str. 424 njegova grozna „Zaklad na Hudem polji“ (Golak je vrh najviši kedanjih Belih gor, — Pod njim na vzhodnji strani ravnina, polje skor; — Kmet „Hudo polje“ pravi jej še današnji dan, — In ne stori stopinje na njo, če ni prignan itd.). —

Do l. 1863 župnikoval je v Sorici, sosed Bohinju, in l. 1865 dobi v Godoviče znamenito čestitko, katero mu je 15. sept. t. l. zložil mladi dr. J. Mencinger z naslovom: Gospodu župniku Francu Svetličiču pozdrav iz Bohinja, in ta se glasi:

Naključje neprijazno nas preganja,
Prijatle loči na vse štiri strani,
Kar nam ljubó je, nam doseči brani,
In temu nas, kar neljubó je, vklanja.

Uči britkost in skušnja nas vsakdanja,
Da nam za boj življenja dni so dani,
In nam le trud in blago djanje brani
Vse dni mladostno moč do smrti spanja.

O duh nevklonjeni, tedaj se trudi
Za blago reč: za domovine slavo,
Iz zmot in spanja svoje brate budi;

In dvigni nad praznotno se nižavo:
Kar tlačí dušo, vse se enkrat zgrudi,
Pa zmage venec čaka blago glavo.